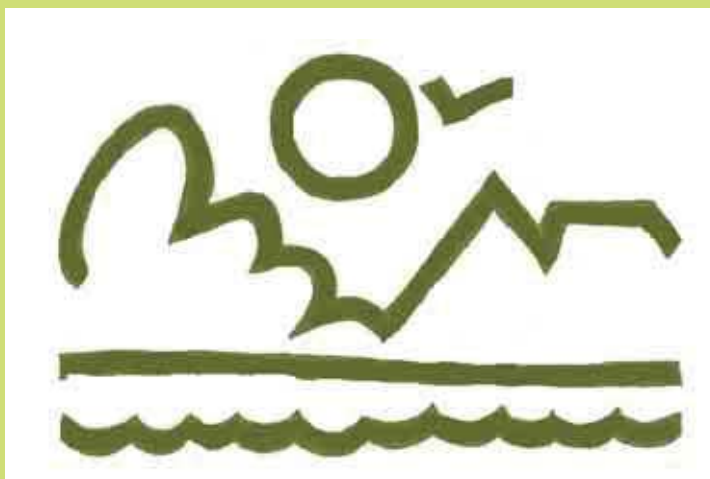

Retouradres : Gilbert Cant
Perstraat 88 9120 Haasdonk

België-Belgique
P.B.
9100 SINT-NIKLAAS 1
3/5052

Afgiftekantoor :
9100 Sint-Niklaas 1

'T GROENE WAASLAND

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift
25° jaargang - nr 3; mei 2005 - nr 140

N A T U U R E N M I L I E U

I N H E T W A A S L A N D

woordje hoofdredacteur

Het moet niet altijd kommer en kwel zijn in de wereld van de milieuactivisten...

Begin mei ontvingen we een persbericht van de BBL met daarin opbeurend nieuws: de stad Sint-Niklaas krijgt een eerste prijs voor haar strijd tegen de lichtvervuiling!

Eind april vond het 5de Europees Symposium ter bescherming van de Nachtelijke Sterrenhemel plaats in Genk. Deelnemers van 12 verschillende landen bediscussieerden er de problemen en oplossingen van lichtvervuiling.

Overdadige en ongeschikte buitenverlichting 's avonds en 's nachts veroorzaakt 'lichtvervuiling'. Dit berokkent schade aan het milieu, vernielt het nachtelijke landschap en belemmert het vergaren van wetenschappelijke informatie door een wetenschap als sterrenkunde.

Het symposium bracht sprekers uit Europa, de Verenigde Staten en Argentinië samen en ze spraken hier vanuit hun eigen disciplines over hetzelfde thema. Zo waren er verlichtingsconstructeurs, onderzoekers, biologen, astronomen, overheidsmensen en milieuactivisten aanwezig.

De deelnemers van het symposium ondertekenden de 'Declaration of Genk' waarbij ze oproepen tot maatregelen en richtlijnen op Europees niveau. Dit kan de Europese landen ertoe aanzetten om de nationale wetten of reglementen te verbeteren met het oog op milieuvriendelijke verlichtingsstructuren.

Tijdens dit symposium werd er een Europese Award uitgereikt aan de stad Sint-Niklaas voor zijn uitstekende verlichtingsprojecten.

De nieuwe sportverlichting, marktverlichting en klemtoonverlichting van het stadhuis kregen veel belangstelling en gelden als voorbeelden van goede praktijk in België en Nederland.

Door het gebruik van efficiënte en goed afgeschermd toestellen werd lichtvervuiling vermeden en veel energie bespaard. De verlichting is stijlvol maar functioneel tegelijkertijd. Deze projecten kwamen tot stand door een nauwe samenwerking tussen het stadsbestuur en het Vlaamse Platform Lichthinder.

Het internationale publiek reageerde ook enthousiast op het relaas over de Vlaamse lichthindercampagnes 'Nacht van de Duisternis' en 'Verlichten zonder hinder'.

In deze laatste campagne hebben reeds 50 gemeenten zich geëngageerd om, met de hulp van het Vlaamse Platform Lichthinder, de lichtvervuiling daadwerkelijk aan te pakken.

Een belangrijke stap in de goede richting!

WATERVAL

Zij kneedt en boetseert en kerft
en ciseleert hem worstelend;
zij verslijt hem aan haar tederheid
en aan zijn eigen weerstand.

Zij hem - hij haar: want hoor
hoe hij haar doet razen en grommen
bulderen en schreeuwen
en hoe zij zich voelt breken.

Zo geven zij elkaar vorm:
hij haar een prachtig kleed
zij hem een lichaam
yin en yang in harmonie.

O heerlijk wezen, haar lieve lijf
dat zij stromend in zijn handen legt
en weer los maakt, tracht hij telkens
opnieuw vast te grijpen.

Onweerstaanbaar ontglipt hem de
tijd als zand door de stenen
vingers; telkens weer vergeet
hij hoe ze was en weer ver-

rast zij hem; haar vochtige
lippen kussen de opgerichte
steen; onder haar zachte dwang
en luide lach vervloeit hij lenig.

Morgen na de nacht is zij
als een gedroomde gedachte
verneveld en vervluchtigd
en nog steeds aanwezig.

Jos De Rudder

NATUUR GROTE GEULE BEDREIGD DOOR PERSONEN DIE HET NIET ZO GOED MENEN MET DE NATUUR

In maart ontdekte een van onze conservators een vossenval met een levende kip als lokaas in een populierenbos aan de Kieldrechtse Watergang. Na onderzoek door de natuurwachter bleek deze te zijn geplaagd door een plaatselijke jager. De val werd in beslag genomen en een proces verbaal werd opgemaakt. Het gebruik van vallen is verboden via de bepalingen van het jachtdecreet. In de omgeving is de vos nog zeldzaam. Na lange periode van afwezigheid duikt hij hier en daar op in het noorden van het Waasland. Het is dan ook heel bedenkelijk dat de jagers zelfs die enkele dieren geen kans geven.

De vos zorgt als toppredator voor een gezond evenwicht in de natuur. De jagers hebben alleen aandacht voor de hazen, de konijnen en de fazanten. Natuur is echter meer dan dat.

Op 12 april heeft iemand dieselolie gegoten in een riool in de omgeving van de kreek. Via een sloot liep de olie in de Grote Geule en dreigde voor een grote vervuiling te zorgen. De brandweer van Sint-Gillis besproeide het vuile goedje met een detergent.

De geloosde olie kon nog opgelost worden

waardoor de schade beperkt bleef. Het had veel erger kunnen zijn indien enkele natuurliefhebbers niet tijdig de vervuiling hadden opgemerkt. Zo een lozing zou het hele ecosysteem in de kreek hebben kunnen aantasten. Nu nog is het afwachten of de met detergenten verspreide olie geen schade gaat berokkenen.

Op 13 april werd een koppel buizerds dood aangetroffen. De roofvogels broedden hier reeds verscheidene jaren en brachten met succes elk jaar een paar jongen groot. Na onderzoek door de natuurwachter is gebleken dat de vogels vergiftigd werden.

We mogen natuurlijk niemand met de vinger aanwijzen, doch onze blik gaat in een bepaalde richting. We weten dat jagers vergiftigd lokaas durven uitleggen. Ze houden er echter geen rekening mee dat de buizerd er voor zorgt dat er geen overpopulatie van bepaalde dieren of vogels komt. Dus voor de natuur één van de nuttigste vogel. Dat de buizerd een waardevolle vogel is, blijkt uit de reeds uitgesproken rechtszaken. Daar waar de dader bekend was, zijn boetes uitgesproken van meer dan 2500 euro, welke de waarde is van de buizerd in de natuur.

De natuurwachter heeft de kadavers meegenomen voor toxicologisch onderzoek en proces verbaal opgesteld tegen onbekenden.

KANSEN VOOR AKKERVOGELS IN RUILVERKAVELING SINT-GILLIS.

Op verzoek van Natuurpunt Waasland-Noord en met steun van het gemeentebestuur van Sint-Gillis heeft de Vlaamse Landmaatschappij een "maatregel van landrichting" in de ruilverkaveling bestemd voor het behoud van akkervogels. Een perceel van ongeveer 65a werd in drie kleine akkertjes opgedeeld en omgeven door houtkanten en ruige grasstroken. Einde maart liet Natuurpunt ze omploegen en inzaaien met zomergerst. Meststoffen en pesticiden kwamen er niet aan te pas zodat

akkeronkruiden en insecten zich goed kunnen ontwikkelen. Een deel van het graan zal niet geoogst worden en moet samen met de onkruidzaden dienen als voeder voor gorzen, vinken, leeuweriken en mussen. Deze vogels en vooral de veldleeuwerik en de geelgors hebben het moeilijk in onze streek en in heel Vlaanderen. Zo zijn deze typische akkervogels met 70 tot 90% afgenomen de jongste dertig jaar. De moderne intensieve landbouw laat hen geen ruimte meer om te broeden en ze vinden steeds minder voedsel, ook in de winter. De boer houdt om begrijpelijke redenen de akkers onkruidvrij. Zware bemesting en hoge zaaidichtheid geven zeer hoge opbrengsten maar niet voor onze akkervogels. Na de oogst worden de stoppels snel omgeploegd. Graanresten en eventuele onkruidzaden worden dan onbereikbaar voor overwinterende

kansen voor de natuur

graaneters. Maïsakkers zijn niet aantrekkelijk voor veldleeuweriken en gorzen. Ze worden te laat bewerkt, schieten snel te hoog op en de maïskorrels zijn te groot als voedsel.

In het bolakkergebied van Sint-Gillis en Sint-Pauwels komt er nog een restpopulatie van de geelgors voor. Samen met de enkele koppels in Stekene zijn het zowat de laatste broedparen van deze prachtige vogel in het noorden van het Waasland. Natuurpunt kijkt dan ook met grote bezorgdheid uit naar de afloop van de ruilverkaveling. De geelgors kon zich in het ruilverkavelingsblok nog optrekken aan enkele ruige hoekjes met bramen en wat hoge bomen. Juist deze aankleding van het landschap is verdwenen met de inrichtingswerken. En of de nieuwe aanplantingen dezelfde aantrekkingskracht zullen hebben op deze vogels is af te wachten.

Ook op andere plaatsen is Natuurpunt gestart met projecten voor akkervogels. In het Krekengebied van Saleghem en langs de Kieldrechtse Watergang bij de Grote Geule heeft de vrijwilligersploeg enkele winter- en zomergraanakkers ingezaaid. Hier zullen vooral mussen, vinken en patrijzen kunnen genieten van het graan. Ze voelen zich niet gehinderd door nabijgelegen populierenbosjes of struiken. Leeuweriken daarentegen verkiezen de open ruimte. Bomen moeten minstens 100m verwijderd zijn van de broed- of foerageerplaatsen. En omdat er heel weinig akkerreservaten midden in open landbouwgebieden liggen kijken we uit naar enkele boeren die bereid zijn enkele vlakken van 4x4m in graanvelden niet mee inzaaien. Hier kan de leeuwerik dan broeden en voedsel zoeken.

Zo zijn er nog heel wat maatregelen te bedenken voor de bescherming van de akkervogels. Ze zijn te vinden in de brochure "Van de stakkers van de akkers naar de helden van de velden" van O.Dochy en M.Hens. Verkrijgbaar bij het Instituut voor Natuurbehoud (instnat.be).

natuurpunt
waasland noord

VROEGER EN NU

Dijken van de Durme en Schelde.

Een typische dijk langsheen de Durme of de Schelde. De juiste plaats is niet meer te bepalen. Het is hoog water op de rivier, de dijk is smal en afgeboord met notelaars en het begane pad op de dijk is nauwelijks een halve meter breed. (foto Jozef Waegemans, omstreeks 1940)

Vandaag zijn die dijken overal verhoogd en verbreed, de oude notelaars zijn een zeldzaamheid geworden en het pad op de dijken is meestal meer dan drie meter breed en flink verhard. Hier de typische wandel- en fietsdijk langsheen de Oude Durme te Hamme. Bemerkt rechts van het pad de nieuw aangeplante notelaars op brede dijk. (foto André Verstraeten, 2004)

DE EFFECTEN VAN FOS- SIELE BRANDSTOFFEN: GLOBAL DIMMING EN GLOBAL WARMING

1. Inleiding.

Gedurende de afgelopen vijftig jaar steeg de temperatuur op aarde met 0.15°C per decade (dat is een tijdspanne van 10 jaar). Oorzaak van dit broeikaseffect (= global warming) is hoofdzakelijk het verbranden van fossiele brandstoffen. Daarbij komt veel CO₂ vrij, koolstofdioxide is het belangrijkste broeikasgas.

Tegelijkertijd echter verminderde wereldwijd de invallende zonnestraling op aarde met 1 tot 2 procent per decade vanaf 1950. Dat gebeurde vooral boven de continentale gebieden van het noordelijk halfrond. Zo daalde de invallende zonnestraling in de Verenigde Staten met 10 procent in dertig jaar. Dat wordt toegeschreven aan de toenemende concentratie fijn stof in de atmosfeer met als gevolg een verandering in de samenstelling van de gevormde wolken.

Onderzoekers noemden dit verschijnsel **zonnebelemmering (= global dimming)**.

Het is al lang geweten dat bij vulkaanuitbarstingen de uitstoot van o.a. fijn stof en sulfaatpartikels in de bovenste lagen van de atmosfeer, voor gevolg hebben dat de temperatuur tijdelijk daalt, doordat deze deeltjes het zonlicht deels terugkaatsen in de ruimte.

Zo wordt de uitbarsting van de vulkaan Pinatubo (juni 1991 op de Filippijnen) verantwoordelijk geacht voor de tijdelijke onderbreking in de stijging van de wereldgemiddelde temperaturen in 1992 en 1993.

Wetenschappers noemen dat fijn stof aerosolen. Naast dit direct effect te wijten aan de aanwezigheid van aerosolen in de atmosfeer, bestaat er ook een indirect effect. Wanneer deze kleine stofdeeltjes of aerosolen in de wol-

Fig 1: Uitstoot van de vulkaan Pinatubo op de Filippijnen (juni 1991)

ken terecht komen, veranderen ze de samenstelling ervan (de wolken worden witter) en dus ook de optische kenmerken van de wolken.

In onze huidige maatschappij gebeurt het opwekken van energie (verkeer, verwarming, elektriciteit), nog steeds grotendeels door de verbranding van fossiele grondstoffen. Dit veroorzaakt dus enerzijds de uitstoot van broeikasgassen maar anderzijds ook de uitstoot van roetdeeltjes en andere antropogene aerosolen zoals zwavel- en stikstofhoudende verbindingen, CFK's e.a. Het is algemeen bekend en bewezen dat de emissie van dit fijn stof een negatieve impact heeft op zowel de volksgezondheid (b.v. chronische longaandoeningen (cara), astma en kanker) als op het milieu (b.v. verzuring door sulfaten).

In die zin was de druk van de samenleving op de vermindering van de emissie van die aerosolen erg groot. Er zijn al een aantal maatregelen tegen dit fijn stof genomen. Vooral de uitstoot van verzurende stoffen is al sterk verminderd, door het wassen van de rook uit fabrieken en elektriciteitscentrales. We stellen dan ook enige verbetering vast (Mina-T 2004, milieumaatschappij en natuurrapport Vlaanderen, M. Van Steertegem (Red.)).

Anders is het echter gesteld met de uitstoot van broeikasgassen waaronder koolstofdioxide (CO₂) wel het belangrijkste is. De uitstoot

daarvan blijft maar stijgen, vooral door het steeds toenemende verkeer.

Wat moeten we ons nu voorstellen bij het verschijnsel 'global dimming'? En wat is de relatie met het bekendere fenomeen van de 'global warming'?

Fig 2: Natuurlijke wolken

2. Over wolken en aërosolen.

Natuurlijke wolken vormen zich, doordat watermoleculen zich vastzetten als druppeltjes

Fig 3: Uitdijende rookpluimen kunnen ook de zonnestraling tegenhouden

op vooral zoutkristallen en stuifmeelkorrels, die in de atmosfeer rondzweven.

De hoeveelheid zonne-energie die vanuit de ruimte de atmosfeer binnendringt wordt gedeeltelijk teruggekaatst door enerzijds de wolken en anderzijds rondzwevende kleine deeltjes fijn stof (aërosolen). Ook het aardoppervlak reflecteert in meer of mindere mate, afhankelijk van het soort oppervlak. Op die manier wordt ongeveer 30% van de inkomende zonnestraling, direct opnieuw de ruimte ingestuurd.

Onderzoek ter hoogte van de Malediven in de Indische Oceaan heeft aangetoond dat de wolken ter hoogte van de zuidelijke eilanden een andere samenstelling vertonen dan de wolken ter hoogte van de noordelijke eilanden. De wolken daar hebben heel wat te lijden onder luchtvervuiling uit India. In die noordelijke wolken vindt men heel wat meer vreemde stoffen (aërosolen) die kleinere waterdruppels vormen en als het ware een spiegel vormen voor het invallend zonlicht.

In de meteorologie noemt men stof- en andere deeltjes in de atmosfeer ook wel aërosolen. Het zijn deeltjes die heel klein zijn (tussen 0.1 en 0.0001 mm) en daardoor soms wel twee weken in de atmosfeer blijven zweven. Door atmosferische stromingen kunnen ze zich duizenden kilometers verplaatsen voordat ze weer op het aardoppervlak terecht komen. Sedert de industriële revolutie is het aantal aërosolen in de atmosfeer aanzienlijk toegenomen. Daardoor bereikt steeds minder zonlicht de aarde.

Als dergelijke aërosolen in een wolk terecht komen, kunnen er zich ook watermoleculen op hechten waardoor ze waterdruppels vormen. Ze vormen echter kleinere waterdruppels. Wolken met veel van die kleine waterdruppels gaan sterker het zonlicht terugkaatsen dan natuurlijke niet vervuilde wolken met minder en grotere waterdruppels.

Het verschijnsel waarbij invallend zonlicht steeds sterker teruggekaatst wordt door vervuilde wolken noemt men 'global dimming': steeds minder zonlicht bereikt het aardoppervlak.

Fig 4: Netwerk van condensatiestrepen

vlak. Er is sprake van toenemende zonnebelemmering.

Hetzelfde verschijnsel krijgt men op plaatsen waar vliegtuigstrepen op grote hoogte in het luchtruim, een netwerk van condensatiestrepen vormen en het zonlicht reeds op grote hoogte reflecteren. Ook hierdoor komen er minder zonnestrallen op het aardoppervlak: de dagen worden kouder. 's Nachts daarentegen vormen die strepen een 'deken' dat de door het aardoppervlakte terug gestraalde warmte tegenhoudt: de nachten worden warmer.

Toen na de ramp van **11 september 2001 (WTC-ramp)** het vliegtuigverkeer boven het Amerikaanse continent drie dagen stil lag, stelden onderzoekers vast dat de dagelijks temperatuur range (DTR ^{**}) plots met meer dan 1°C steeg. De nachten werden kouder, de dagen warmer, door het ontbreken van de condensatiestrepen, na het stilleggen van het vliegverkeer: een kortstondige maar duidelijke klimaatverandering.

*** De dagelijkse temperatuur Range (DTR) is het verschil tussen de hoogste maximumtemperatuur overdag en de laagste minimumtemperatuur 's nachts. Tussen 11 en 14 sep 2001 nam die DTR toe met meer dan 1°C in grote delen van de Verenigde Staten. Dat overtrof de stoutste verwachtingen van wetenschappers.*

3. Wereldwijde metingen.

Reeds in 1985 deed een Zwitsers geograaf

milieu op wereldschaal

een vreemde ontdekking: Atsumu Ohmura onderzocht het verband tussen klimaat en zonnestraling. Hij stelde vast dat de hoeveelheid zonlicht, gemeten aan het aardoppervlak, met

Fig 5: Luchtvervuiling kan als een mist de zon versluieren.

10 % afgenomen was in vergelijking met dertig jaar geleden. Dit druiste regelrecht in tegen de in die periode steeds frequenter opduikende bewijzen voor het opwarmen van de aarde. Toen hij in 1989 zijn bevindingen publiceerde werden ze dan ook in kringen van klimatologen genegeerd.

De Britse onderzoeker G. Stanhill, deed in 1958 in Israël onderzoek naar de inval van het zonlicht op het aardoppervlak in het kader van onderzoek naar efficiënte irrigatie systemen. Dertig jaar later herhaalde hij zijn metingen en stelde vast dat de hoeveelheid zonlicht die het aardoppervlak bereikte met 22% gedaald was. Toch was de temperatuur in Israël niet afgenomen. Onafhankelijk hiervan vond de Duitse onderzoekster B. Lieppert hetzelfde voor de Beierse Alpen.

Beiden gingen in de wetenschappelijke literatuur op zoek naar andere metingen van zonnestraling en stelden vast dat wereldwijd een vermindering van de zonnestraling op aarde voorkwam: 9% op Antarctica, 30% in Rusland, 10% in de USA en 10% boven delen van de Britse eilanden. Dit bleek echter nog niet voldoende om de zonnedemping bovenaan de agenda van het IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) te plaatsen (www.ipcc.ch).

4. Een merkwaardige paradox ?

Het staat vast dat het aardoppervlakte over de laatste vijftig jaar met 0.15°C per decade opwarmde. Op basis hiervan zouden we verwachten dat daardoor de lucht boven het aard-

Fig 6:
Meetopstelling voor
panverdamping

oppervlak warmer wordt, waardoor meer verdamping zou optreden van moerasgebieden en open water ecosystemen. Maar schijn bedriegt.

Wereldwijd wordt door klimatologen, soms reeds over meer dan honderd jaar, de zogenaamde panverdamping gemeten: in een open pan met een vaste hoeveelheid water meet men dagelijks hoeveel water er verdampt. Onderzoekers stelden vast dat niettegenstaande de aarde opwarmt, de pan verdamping over de laatste vijftig jaar met zo'n 10 tot 20% afnam; een algemene maar niet universele trend. Dit resultaat ging wegens de paradox tussen verwachting en waarneming in de wetenschappelijke wereld rond als de panverdamping-paradox. Inderdaad zou je bij warmere temperaturen juist meer verdamping verwachten dan vroeger.

Zowel in Rusland als in Amerika worden reeds sedert de vorige eeuw in verschillende regio's panverdampings metingen bijgehouden: 190 meetstations voor Rusland sedert 1951 en 746 meetstations voor Amerika. Daarbij moest men er wel rekening mee houden dat het pan type een effect kan hebben op de metingen. De definitieve metingen (Fig 7) betreffen steeds de gemiddelde dagelijkse panverdamping tussen mei en september. In vier van de vijf geografische regio's toont de panverdamping een significant afnemende trend over de afgelopen vijftig jaar. Deze panverdamping werd vervolgens in verband gebracht met klimaatvariabelen zoals DTR (dagelijkse temperatuur range), bewolkingsgraad en neerslag. Van al deze klimaatvariabelen vertoonde de panverdamping en de dagelijkse temperatuur range de beste correlatie. Dit betekent dat de panverdamping en DTR op dezelfde manier varieerden.

Deze dalende trend in panverdamping in

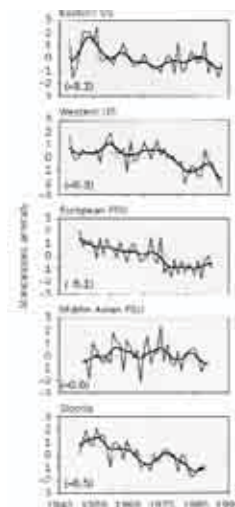

Fig 7: De gemiddelde panverdamping (volle lijn), de dagelijkse temperatuur range(DTR, stippellijn) voor drie regio's in voormalig Rusland en twee regio's in Amerika. (naar Peterson, T.C.et all: Nature 377:687-688)

zowel Rusland als Amerika toont aan dat over grote delen van het aardoppervlak de terrestrische verdampings component van de grondwater cyclus afgenomen is.

Sommige onderzoekers suggereren dat een toename in de bewolkingsgraad, vooral dan lage bewolking, een verklaring kan vormen voor de dalende DTR waarden. Aangezien de panverdamping is afgenomen en negatief gecorreleerd is met de bewolkingsgraad in delen van Rusland en Amerika, is dit heel goed mogelijk.

Dit betekent dan dat temperatuurs aspecten en hydrologie over de laatste vijftig jaar in tandem geëvolueerd zijn zodanig dat het karakter van de recente klimaatverandering een daling van de potentiële verdamping inhoudt.

5. Mogelijke gevolgen van Global dimming op het klimaat.

Op het ogenblik is er nog geen enkel klimaat-model waarin de waargenomen reductie in zonnestraling, de zonnebelemmering, van 10 tot 20%, is opgenomen. Door het WTC-drama werd pijnlijk duidelijk dat het opheffen van de vliegtuigstrepen wel degelijk een klimaateffect veroorzaakte. Ook het onderzoek op de

Malediven en recent onderzoek in de V.S. toonden aan dat de aanwezigheid van aerosolen in de atmosfeer verantwoordelijk is voor een reductie in zonnestraling van 3% . De optische kenmerken van de met aerosolen 'besmette' wolken zijn verantwoordelijk voor een reductie met 18% . Het wordt echter nog ingewikkelder doordat sommige aerosolen (zoals koolstofaerosolen en stofaerosolen) de zonne-energie zelf al hoog boven het aardoppervlak absorberen en daardoor de atmosfeer wel opwarmen en niet het aardoppervlak. Tenslotte kunnen aerosolen ook de leeftijd van de wolken beïnvloeden waardoor dus een toename van wolkendeck kan ontstaan (meer en langere bewolking)

Wetenschappers vermoeden nu dat de Sahel-droogte in Afrika van de jaren 70 en 80, waarbij honderdduizenden mensen omkwamen, ook veroorzaakt werd door Global dimming! Doordat onze Oceanen toen niet het volledige zonlicht ontvingen door zonnebelemmering, reikten de moessonregens die daar ontstaan en die normaal tot de Sahel-streek doordringen, niet meer zo ver. Hierdoor ontstond in de Sahel een jarenlange droogte. In die tijd stonden klimatologen voor een onverklaarbaar raadsel. Het feit dat het er nu opnieuw iets beter gaat zou te danken zijn aan een vermindering van de aerosolen in de atmosfeer, door een beter milieubeleid in Europa en de VS. ten aanzien van fijn stof.

Het zou er dus op neerkomen dat de verbranding van fossiele brandstoffen (vervoer, industrie, verwarming en centrales) in Europa en Noord-Amerika, in belangrijke mate verantwoordelijk is voor de dood van miljoenen mensen in Afrika. Het is trouwens niet ondenkbaar dat de geschiedenis zich herhaalt in Azië. De industriële expansie van China, Japan en India gebeurt niet op een milieuvriendelijke duurzame manier, maar helaas op dezelfde manier zoals bij ons in de jaren zestig. De Aziatische moessons brengen regen voor zowat de helft van de wereldpopulatie !. Indien luchtvervuiling en global dimming een zelfde impact zouden hebben op de Aziatische moessons als in Afrika, zal drie miljard mensen hiervan de catastrofale nadelen ondervinden.

6. Invloed van global dimming op global warming.

Nog alarmerender is het feit dat wetenschappers mogelijk de werkelijke invloed van het broeikaseffect (= global warming) sterk onderschat hebben, zodat alle klimaatmodellen moeten herzien worden. De lezer zal snel inzien dat zonnebelemmering een afkoelend effect heeft (overdag), die afkoeling werkt het broeikaseffect tegen (overdag). Door global dimming wordt de global warming dan dus wellicht deels gemaskeerd.

Indien door een strenger milieubeleid enkel global dimming verminderd wordt door het verder streng reduceren van aerosolen (wat ook voor de volksgezondheid absoluut noodzakelijk is), dan zou de globale opwarming wel eens veel sneller kunnen gebeuren dan tot nu toe gedacht werd (De meeste klimaatmodellen voorspellen een toename van 5° C in de loop van deze eeuw). Als het toekomstige verminderde effect van global dimming dan in rekening gebracht wordt zou de hete zomer van 2003 wel eens een algemeen zomerbeeld in Europa kunnen worden. Die extreme zomer kostte het leven aan duizenden mensen (o.a. in Frankrijk) , veroorzaakte immense bosbranden (o.a. in Portugal) en veroorzaakte talrijke nevenproblemen.

Indien we het milieubeleid dus enkel op de global dimming zouden concentreren en niet tegelijkertijd evenveel aandacht gaan besteden aan effectieve maatregelen die het broeikaseffect (CO₂- uitstoot) terugdringen, dan staan we wel degelijk voor grote wereldproblemen. Volgens sommige wetenschappers is het dan niet ondenkbaar dat de temperatuur in de volgende honderd jaar niet met 5°C maar met 10°C kan toenemen. Dit betekent een opwarming die eerder nooit voorgekomen is.

Men vindt erg veel literatuur die beschrijft wat er allemaal mogelijk kan gebeuren bij zo een scenario:

Het smelten van de ijskap in Groenland geeft een aanzienlijke stijging van de zeespiegel waardoor verschillende van onze wereldsteden zullen bedreigd worden.

Door meer en uitgestrekter bosbranden kan er nog meer CO₂ in de atmosfeer komen en zo de global warming nog stimuleren.

Afsterven van vegetaties, met toenemende bodemerosie waardoor de voedselproductie in het gedrang komt.

Een verschuiving van woestijnklimaat (mogelijk op breedten als Engeland, ...)

Schrikbarend is echter dat deze temperatuurtoename zou verantwoordelijk kunnen zijn voor het vrijkomen van de immense hoeveelheden moerasgas (methaangas) die nu vastzitten op de bodem van onze oceanen. Men weet dat door opwarming van de aarde, hierin een destabilisatie kan optreden. Als broeikasgas is dit gas acht keer sterker dan koolzuurgas. Eenmaal dit proces op gang komt zijn alle maatregelen om global warming te bestrijden te laat.

Indien we echter de zonnebelemmering (luchtvervuiling) zouden gebruiken om het effect van global warming tegen te gaan, dan staan we eveneens voor grote problemen:

Verdere aantasting van de volksgezondheid door roetdeeltjes en smog (astma, kanker...)

Toename van de effecten van zure regen. Ecologische problemen zoals veranderingen in neerslag patronen (Sahel droogte)

Om onze planeet leefbaar te houden voor de volgende generaties moeten dus de oorzaken van zowel global dimming (zonnebelemmering) als van global warming (broeikaseffect) parallel aangepakt worden.

Geraadpleegde literatuur :

- Liepert, B.G. et al, 2004: Can aerosols spin down the water cycle in a warmer and moister world? *Geophysical Research Letters*, 31/3, 10.1029/2003GL019060
- Liepert, B.G., 2002: Observed reductions of surface solar radiation at Sites in the United States and worldwide from 1961 to 1990. *Geophysical Research Letters*, 29/12, 10.1029/2002GL014910
- Roderick, & Farquhar, 2000: The cause of decreased pan evaporation over the last 50 years. *Science* 298: 1410-1411
- Cohen, S. 2004: Global dimming comes of age. *Eos* 85: 362-363
- Ramanathan, V. et al 2001: Aerosols, Climate, and the hydrological cycle. *Science* 294:2119-2124
- Peterson, T.C. et al, 1995: Evaporation losing its strength. *Nature* 377:687-688
- Lohmann, U. & Lesins, G. 2002: Stronger constraints on the anthropogenic indirect aerosol effect. *Science* 298: 1012-1014
- Travis, D.J. et al 2002 : Contrails reduce daily temperature range. *Nature* 418: 601
- Easterling, D.R. et al 1997: Maximum and minimum temperature trends for the globe. *Science* 277: 364-366

voor ABLLOvzw

Dr. Jenny De Laet en lic. Erik Rombaut,
Meer info : 03/770 71 47 en 03/777 01 58

HARMONISCH PARK- EN GROENBEHEER.

De mens in het HPG.

In het maartnummer van 't Groene Waasland verscheen het artikel **M-N-M-D-D-D**, dat handelt over het Harmonische Park- en Groenbeheer of kortweg HPG.

Het is de bedoeling in een minireeks (3x) de verschillende aspecten apart toe te lichten en een aantal mogelijkheden naar voor te schuiven. Wees er wel attent op dat bij elke benadering van een onderwerp men rekening dient te houden met een totaalbeeld, wat tenslotte het doel is van het HPG.

De kerngedachte: het HPG werkt een evenwicht uit tussen de maatregelen voor de mens, de natuur en het milieu. Ze heeft daarbij aandacht voor diversiteit, dynamiek en duurzaamheid.

Mag men nog mens zijn?

Hoe je het ook draait of keert, het zal over het algemeen zo zijn dat de mens bepaalt hoe of wat er gebeurt. Ook al opteert men voor natuurontwikkeling of voor sportinfrastructuur, het is en blijft de keuze van en door de mens. Dat zegt dus ook al veel over het doorslaggevend belang van de mens binnen het HPG. Per slot van rekening is het HPG ook een uitvinding van de mens.

mens milieu natuur

Met deze wetenschap in ons achterhoofd kunnen we ons gaan verdiepen in het aspect Mens in ons HPG.

Verschillende mensen hebben uiteraard verschillende meningen en voorkeuren, wat in ons dicht bevolkt, democratisch landje een hele uitdaging is om al deze ideeën op elkaar af te stemmen en te groeien naar een harmonisch geheel. Anderzijds wordt op die manier wel de creativiteit bevorderd.

Het HPG, dat vooral gebaseerd is op kennis en ervaring, stelt dat men zich best houdt aan en laat leiden door een aantal basisprincipes, waar men best niet van afwijkt. Bij elke beslissing is het aangewezen rekening te houden met diversiteit, dynamiek en duurzaamheid, de rode draad in het beheer.

Bestaande situatie

Bij het omvormen van een bepaald groengebied, moet men steeds rekening houden met de bestaande situatie en opteren voor het behoud van waardevolle elementen en deze te integreren in de vernieuwde visie.

Voorbeelden:

- een veel gebruikte 'trage weg', een belangrijke verbinding voor zwakke weggebruikers, kan men best behouden en eventueel optimaliseren.
- Historische elementen, een stukje geschiedenis, moeten meer aandacht krijgen om een meerwaarde te betekenen in onze omgeving.
- Is er een speeltuin of -zone aanwezig, kan deze, volgens de behoefte in de buurt, behouden en of uitgebreid worden.
- Oude bomen of bomenrijen kunnen voor sommige mensen een groene betekenis hebben, ze laten leven en ze als hoofdstructuur behouden is een duurzame optie.

Dus, niet zo maar alles plat gooien en herbeginnen, dat is zeker een duurzame maatregel en past niet in het HPG.

Nieuwe situatie

Bij de aanleg van een nieuw groengebied zal vooral de bestemming van deze zone doorslaggevend zijn hoe dit wordt ingericht en verder beheerd. Belangrijk is wel dat de planning goed vooraf gebeurd en evenwaardig wordt beoordeeld ten opzichte van de overige infrastructuur. Groenvoorziening mag dus niet ondergeschikt worden behandeld.

Voorbeelden:

- Nieuwe verkavelingen en woonwijken zijn hoofdzakelijk levensomgevingen, waar de mens tot rust wil komen, zich thuis kan voelen en waar ook zijn kinderen veilig kunnen spelen. Ook senioren moeten er zich goed voelen. Rust, veiligheid, geborgenheid, sociaal contact, ... allemaal belangrijke elementen bij het bepalen van het beheer, een dynamische en diverse situatie, dus opletten voor modes en trends, zoals skateterreinen en het overaanbod aan niet-gebruikte petanqueterreinen.
- Het begroenen van industriezones zal zich meestal beperken tot een soort van buffergroen om het minder mooie uitzicht te camoufleren en als geluidwerend element te fungeren. Hetzelfde geldt voor drukke wegen, treinsporen, en dergelijke... Raar genoeg bieden dergelijke zones vaak mogelijkheden tot natuurontwikkeling.
- Bij sport- en recreatieterrainen staat de mens helemaal centraal en is de functie van het openbaar groen meestal beperkt tot decoratie.

Algemeen

Groen is voor de mens van levensbelang, het doet zijn lichaam functioneren, het geeft een aangenaam gevoel. Een mens vertoeft nu eenmaal graag in een groene omgeving. Het is ook zo dat wonen in een groen kader meer geld kost, de huizen er duurder zijn, dat zegt toch wat over het maatschappelijk gedrag en gedachtegang in verband met groen.

Het probleem is echter het juiste evenwicht te zoeken tussen persoonlijk belang en het algemeen belang, tussen menselijke activiteiten en open ruimte, groen en natuur. Wat te kiezen? Parkeergelegenheid in mijn buurt ten koste van een parkje? Shoppingmogelijkheden dichtbij, waarbij een bosje verdwijnt? Werkgelegenheid om de hoek of het behoud van weilanden? Vaak moeilijke keuzes. Overleg met alle geledingen uit onze maatschappij dringt zich hier dikwijls op, hoewel de kennis en de ervaring van specialisten zeker niet mogen genegeerd worden.

Tot slot

De toegankelijkheid van natuurgebieden is voor de mens ook van groot belang, waar 'echte' natuurliefhebbers nog kunnen genieten van een plantje en een vogeltje, maar daarover volgende keer meer in Natuur in het Harmonisch Park- en Groenbeheer.

Ons Streven Vzw

Zie ook de webstek : **www.abllo.be** klik dan op **kalender**

C.V.N. wandelingen : *De deelname is gratis. Iedereen is van harte welkom.*

De wandelingen duren tussen de 2 en 3 uur.

*L = Laarzen gewenst, zeker bij vochtig weer. * = Geschikt voor wagentjes.*

ALLE ACTIVITEITEN ZIJN TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN!!

Zondag 22 mei

Zie ook vorig nummer

Tweedehandsboekenmarkt

Tweede editie Van 10 tot 18 uur in de schuur van het **Natuurhuis Panneweel**, Krekeldijk 2 te Meerdonk. Pannekoeken, koffie en andere dranken staan klaar.

Vrijdag 27 mei

Natuurpunt Zuid Waasland

Planteninventarisatie in het Tielrodebroek.

Afspraak om 18u45 aan het beeld 'den Toeter' aan het veer van Tielrode
Info: Tom Neels (03/772 59 30)

Zaterdag 28 mei

Natuurpunt Zuid Waasland

Strepen voor Flo.Wer

Planteninventarisatie van een kilometerhok te Belsele. Meebrengen: laarzen, flora, loupe.
Afspraak om 14.00u aan de sporthal 'De Klavers'
Info: Tom Neels (03/772 59 30)

Zondag 29 mei

Vzw Durme Ringen van jonge Steenuilen

Afspraak: 10u, kerk Hamme Sint-Anna
Info: Frans Van Havermaet, 052 47 18 93

Natuurpunt Waasland Noord Fiets-, wandel- en huifkarrentocht langs het poëziepad te Meerdonk.

In het kader van het Poëziejaar houdt de gemeentelijke cultuurraad van Sint-Gillis in samenwerking met het Tempuscomité een fiets-, wandel- en huifkarrentocht langs het poëziepad te Meerdonk. De huifkarren rijden tussen 14 en 18 uur met verschillende haltes aan de gedichten. Langs het pad ontmoet u medewerkers van Tempus die hier den daar enkele Tempustaferelen doen herleven. Er zijn verschillende plaatsen langs het pad waar u iets kan drinken of eten. Ook het Natuurhuis Panneweel zal dan zijn bar openhouden en fungeren als opstapplaats voor de huifkarren. Af en toe zal er op het Panneweel wat animatie zijn met voorlezen van cursiefjes en gedichten door Sylvain Lockefer of de Meerdonkse dichter Paul Vereecken

CVN Scheldeboorden

Afspraak om 10u00, hoek Beatrijslaan-Galgenweellaan, Antwerpen Linkeroever.

Donderdag 2 juni

Vzw Durme Natuurwandeling in de Hekkenhoek, begeleid door een CVN-gids

Afspraak: 19u, Koopcentrum 't Ros Beiaard in Grembergen. Info: Peter Claus, 09 348 30 20

Zondag 5 juni

Vzw Durme Natuurwandeling in het Molsbroek, begeleid door een CVN-gids

Afspraak: 14u30, bezoekerscentrum Molsbroek
Info: Peter Claus, 09 348 30 20

ABLLO, Vriendenkring Panneweel en Natuurpunt Waasland Noord organiseren

Busreis naar de streek van Hoegaarden.

Een mooie landschapswandeling brengt ons langs enkele natuurreservaten in beheer bij onze zusterafdeling Velpe-Mene met o.a. graanakkerreservaten, holle wegen, bloemrijke graslanden en broekbossen. In de afgewerkte ruilverkaveling Hoegaarden bekijken we de landschapsinrichting en de projecten ter bescherming van de hamster. Een absolute aanrader !

Vertrek om 8 uur aan de kerk van Sint-Gillis of om 8.15 uur aan de bushalte ter hoogte van het politiekantoor van Beveren. Mee te brengen: boterhammen, drank voor tijdens de wandeling, verrekijker en wandelschoenen

Kostprijs: 12 Euro (8 Euro voor kinderen onder de twaalf jaar) voor 1 juni te storten op rekening 000-0105608-72 van Natuurpunt Waasland-Noord te 9170 De Klinge

Inschrijvingen: Jan Dhollander 03 7706426

Velt Open Tuin bij Theo van Hiel, Holstraat 10, Sint-Gillis-Waas.

Van 10.00u. tot 17.00u. Doorlopend.

Een zeer goed opgebouwde en gestructureerde, waardevolle tuin met golvende lijnen. Hij maakt door de keuze van beplanting en een juiste aanleg deel uit van het omgevende landschap. Er wordt gewerkt met oog voor de natuur waarbij wilde planten, vogels en insecten de nodige kan-

sen krijgen. Er is een grote variatie aan groenvormen, waarbij ook de groentetuin geïntegreerd is. In deze kringlooptuin wordt het dode hout op verschillende manieren verwerkt: stapels takken, twijgen en ruw vlechtwerk dat begroeid is. De graslandjes krijgen een aangepast beheer. Er is een grote soortenrijkdom van graslandplanten die ingezaaid werden. Het lange gras wordt ter plaatse gecomposteerd of dient als diervoer.

Vrijdag 10 juni

Natuurpunt Zuid Waasland

Avondwandeling in de Daknamse meersen.

Vertrek om 20.00u aan de kerk van Daknam. Meebrengen laarzen + verrekijker. Honden niet toegelaten.

Info: Philippe Van De Velde (09/349 40 99)

Zaterdag 11 juni

Vzw Durme Avondwandeling langs de reservaatzone Donkmeer

Natuurwandeling begeleid door natuurgids Patrick De Brauwer. Aansluitend wordt de nieuwe diareeks 'Natuurbehoud langs de Schelde' vertoond. Afspraak: 19u00, bezoekerscentrum Donkmeer

Info: Jan Maertens, 09 348 30 20

Natuurpunt Zuid Waasland

Planteninventarisatie in de Reepkens en de Turfmeersen

Samen met het Fon en afdeling Moervaart-Zuidlede.

Afspraak om 9u15 aan de kerk van Wachtebeke, volledige dag. Meebrengen: laarzen, flora, loupe, picknick. Info: Tom Neels (03/772 59 30)

Zondag 12 juni

Vzw Durme Natuurwandeling in Fondatie van Boudelo, begeleid door een CVN-gids

Afspraak: 14u00, Oud Gemeentehuis Dries in Sinaai

Info: Peter Claus, 09 348 30 20

Zondag 19 juni

Natuurpunt Waasland Noord

Rommelmart

Van 10 tot 18 uur in de schuur van het Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2 te Meerdonk. Met bar en pannenkoeken.

Natuurpunt Zuid Waasland Wandeling in de Daknamse meersen.

Vertrek om 14.30u aan de kerk van Daknam. Einde rond 17.00u. Meebrengen laarzen + verrekijker. Honden niet toegelaten.

Info: Philippe Van De Velde (09/349.40.99)

Vrijdag 24 juni

Vzw Durme Vernissage van de gelegenheidstentoonstelling "De Donk Geschilderd"

Vzw Durme organiseert elke zomer een tentoonstelling in het Bezoekerscentrum Donkmeer. Deze keer wordt het "De Donk Geschilderd", een unieke tentoonstelling van aquarelschilderijen gemaakt door volwassen studenten aan de academie van Hamme (klas van Teresa De Smet). De kunstwerken zelf worden aan de boorden van het Donkmeer life (!) gemaakt in de loop van dit voorjaar. Deze tentoonstelling omvat ook originele foto's van de omgeving, op gevoelige plaat gezet door Raimond Van den Bossche. Geïnteresseerden kunnen zich inschrijven voor de vernissage op vrijdag 24 juni.

Het programma: Avondwandeling langs de verborgen stekken in het natuurreservaat (Vertrek 18u30, houten chalet bij ingang Nieuwdonk. Laarzen zijn wel noodzakelijk!), aansluitend vernissage om 20u30 in het Bezoekerscentrum Donkmeer, met drankje en hapje.

Inschrijven is noodzakelijk en doe je bij Jella Vlaminc op 0485 13 37 24 of door te mailen naar jellavlaminc@hotmail.com

Info: Jan Maertens, 09 348 30 20

Zaterdag 25 juni

JNM Durmeland Piepafsluitdag.

Voor Piep + Ini+ Grote. de vakantie staat voor de deur, dus trekken we onze afdeling nog maar eens uit. Deze keer naar de Westhoek. Het grootste Belgische duinenreservaat. Vlinders vangen, planten en vogels kijken, ... en natuurlijk ook als het goed weer is zwemmen!!! (zo niet, maken we zandkastelen of vangen we garnalen of doen we een zandgevecht of graven we elkaar in ...)

Om 8u15 aan station van Lokeren (8u36 is de trein er). Terug om 18u50.

Meebrengen: 2 keer lunchpakket en drinken (in brooddoos en drinkbus), zwempak, en determinatiemateriaal naar keuze, identiteitskaart of pasje voor -12 jarigen, geld voor de trein en de bus voor +12 (9 euro), regenjas en aangepaste kledij (als het koud is een dikke pull ...)

Info: Heleentje, 052/44 88 38 of 0485/30 67 48.

Zaterdag 2 juli

Natuurpunt Waasland Noord

Maaïen hooiland Salegemkreek.

Zin om eens op een ouderwetse manier de handen uit de mouwen te steken, dan spreken we af om 13.30 uur aan het Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2 te Meerdonk.

vervolg kalender op blz 18

CVN regio Waasland :

**Unieke tentoonstelling
in het Milieuhuis Walburg (Romain De
Vidtpark - Sint-Niklaas) :
van 14 tot 29 mei**

**Natuurwandeling in aquarel
een selectie landschappen en bloemen in
aquarel van Marc De Vos**

Openingsuren:

Zaterdag 14.00u - 08.00u

Zondag 14.00u - 18.00u

Woensdag 19.00u - 21.00u

Op 29 mei, tijdens de Dag van het Park is de tentoonstelling open van 10.00u tot 18.00u

Marc De Vos (15-11-1957), woonachtig te Tielrode, is van opleiding functioneel graficus. Aan het St.-Lucas te Gent leerde hij het aquarel kennen als middel voor de exacte materiaalweergave. Maar het was te Antwerpen, waar hij kennis maakte met het impressionistisch aquarel. Hij werd in 2004 effectief lid van de Europese aquarelvereniging en verkreeg in 2005 een selectie voor de 2de Europese triënnale te Sint-Martens-Latem. Het aquarelle-

ren in de natuur werd zijn passie. De "les in eenvoud" die hij door het aquarelleren kreeg, zette hem ertoe aan, om op zoek te gaan naar de ziel van het aquarel. De mooiste resultaten worden verkregen op het moment dat het aquarel zichzelf schildert. Het zijn de instrumentalisten die spelen, maar de dirigent kent zijn partituur en het is onder zijn leiding dat het orkest tot eenheid komt. In zijn abstract werk laat hij het aquarel schijnbaar vrij, maar dit is niet zo. In werkelijkheid vergt een dergelijke wijze van aquarelleren een enorme discipline en een grote overgave. Marc geeft aan verscheidene culturele centra ook cursussen "impressionistisch aquarelleren".

INFO : Patric Serverius 03 772 43 84

VOORDRACHT

Honing in de wonde? Bruikbaar product of larie?

Het gebruik van honing heeft reeds een eeuwenlange geschiedenis. Het gebruik van alternatieve therapieën in de behandeling van geïnfecteerde wonden krijgt tegenwoordig een verhoogde belangstelling door de wijdverspreide ontwikkeling van antibioticaresistente bacteriën.

Hoe is honing een volwaardig product om wonden te behandelen?

Onder welke vorm kan honing worden toegepast?

Welke producten zijn er nu op de markt?

Op deze en andere vragen tracht de spreker een antwoord te geven.

Inhoud:

- kort overzicht over de anatomie van de huid
- wat is een wonde (acuut - chronisch - aard ...) hoe geneest een wonde?
- wat is infectie en ontsteking
- wat is honing
- welke rol kan honing spelen in de verzorging van wonden

- foto's en dia's uit de praktijk
 - onder welke vormen kan honing gebruikt worden als medicinaal product (zalf, verband, ...)
 - hoe toepasbaar: ziekenhuis, thuiszorg, zelfzorg....
 - hoe populair is het gebruik van honigproducten bij de artsen en de zorgverleners
 - besluit en vraagstelling
- De voordracht heeft een licht wetenschappelijke inhoud.

Spreker: Marcel Van Damme

Waar:

**HUIZE STEENSTAETE
NIEUWSTRAAT, 86
9100 SINT-NIKLAAS**

Wanneer:

**Donderdag 2 juni van 20u tot 22u
Inkom: 2,5 €**

**Vooraf inschrijven
is noodzakelijk!!**

bij DEVRIESE WILLY

Tel: 03/755.15.65

devriese.willy@skynet.be

Zomerkampen van JNM Waasland

Dries is tien. Samen met zijn zusjes Leni en Riet (14 en 17) is hij lid van jeugdbeweging

JNM (Jeugdbond voor Natuur en Milieu). Elke zomer gaan ze op kamp met JNM. Bruine beren zoeken in Slovenië, met de fiets door Polen of dichterbij huis; dassen zoeken in de Voerstreek,... zelf eten koken, tenten opstellen en vrienden maken in heel Vlaanderen ipv onder de kerktoeren,... het heeft wel iets...

Ruime keuze: >50 kampen in België en Europa.

Er zijn verschillende soorten kampen. Riet vindt de **JNM werkkampen** de max. Met een zaagske, een hamertje en een bij(t)ltje

lekker zweten in reservaten, daarna een verfrissende duik en opwarmen aan een kampvuur met een heerlijk bord vegetarisch lekkers.

Leni is liever lui dan moe, en zoekt liever **roofvogels en vlinders op natuurstudiekamp** in de Ardennen. Daarna doet ze ook nog een **inikampje in de Kempen** (van 12 tot 15 jaar)

Dries gaat elk jaar mee op **piepkamp** (van 8 tot 12 jaar). Vorig jaar werd hij uitgeroepen tot beste 'libellenvanger' van het kamp.

Wil jij ook eens proeven van een JNM-kamp naar keuze?

Op www.jnm.be vind je meer info. Maak je keuze en schrijf je in. Voor vragen en meer info kan je terecht op ons nationale secretariaat in Gent 09/223 47 81 of via mail op kampen@jnm.be - (Kortrijksepoortstraat 192)

www.jnm.be/waasland

Zomerkampen van JNM Durmeland

Zomer, dat betekent JNM (jeugdbond voor natuur en milieu) kampen. Samen op excursie gaan, beheerswerken uitvoeren, milieuacties op touw zetten, vegetarisch koken, rond het kampvuur zitten, genieten van de zon en elkaar, straffe stoten meemaken... Een JNM-kamp vergeet je van je leven niet! Naast de **kampen die afdelingen organiseren**, kan je in de zomer ook mee op **nationale kampen**. De ongeveer 50 nationale zomerkampen voor 8 tot 25 jarigen zijn, geloof het of niet, bijna allemaal vlug volzet. Dus wees er vlug bij!

JNM Durmeland, de plaatselijke afdeling van JNM die actief is in de gemeenten Lokeren, Zele, Dendermonde, Berlare en Waasmunster, organiseert dit jaar voor de derde keer op rij een **piepkamp (voor kinderen van 8-12 jaar) in Eksaarde. nl het Fort Francipany kamp**.

Maar ook door het jaar zijn we actief en heb-

ben we boeiende activiteiten, die natuurlijk allemaal iets met de natuur hebben te maken, voor jongeren van 8 tot 25.

Zin om mee te gaan, schrijf je dan in of maak je lid via www.jnm.be. Onze afdelingssite met onze tochtenkalender, foto's, leiding....kan je bekijken via

www.jnm.be/durmeland.

JNM Durmeland
Heleentje De Brauwer
heleentje@jnm.be
052/448838

vervolg van kalender

Zondag 3 juli

Vzw Durme Natuurwandeling in het Molsbroek, begeleid door een CVN-gids.

Afspraak: 14u30, bezoekerscentrum Molsbroek.
Info: Peter Claus, 09/348 30 20.

Natuurpunt Waasland Noord Beheerswerken in Steengelaag.

Heb je de zaterdag je kans gemist? Kom dan om 9.30 uur naar de ingang aan de IJzerhandstraat te Stekene.

Velt Open Tuin bij H. van Renterghem

Sint-Michielsstraat 9, 9130 Verrebroek van 10.00u. tot 17.00u., doorlopend. Zie hierboven voor een korte beschrijving.

Zaterdag 9 juli

Natuurpunt Zuid Waasland Planteninventarisatie in het Heidebos.

Afspraak om 9u aan de parking van het Heidebos. Meebrengen: flora, loupe.
Info: Tom Neels (03/772 59 30)

Zondag 17 juli

Natuurpunt Waasland Noord Insectenwandeling in het Steengelaag.

Ontmoeting met kriebeldinges en andere veelpotige vieze beestjes. Samenkomen om 14 uur aan Oud Station, Stadionstraat 113 te Stekene.

Zaterdag 23 juli

Natuurpunt Waasland Noord Beheerswerken in Steengelaag.

Voor beheerswerk in 31 hectaren natuur kom je met een halve dag niet toe, daarom komen we opnieuw samen aan de ingang IJzerhandstraat te Stekene om 13.30 uur om verder te werken.

Zondag 31 juli

Natuurpunt Waasland Noord Fietstocht in Stekene.

Op zoek naar de laatste geelgorzen met bezoek aan een kleinschalige akker met houtkanten speciaal ingericht voor de geelgors. Samenkomen om 14 uur aan Oud Station, Stadionstraat 113 te Stekene.

Zaterdag 6 augustus

Natuurpunt Waasland Noord Voordracht met dia's over zweefvliegen en insecten.

Op de wandeling kon je de beestjes in actie zien, vanavond krijg je alle uitleg tijdens de voordracht met dia's over zweefvliegen en insecten door Hugo De Beuckeleer.
Plaats: Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2 te Meerdonk om 20 uur

k a l e n d e r

Zondag 7 augustus

CVN Molsbroek Lokeren

14u30 Bezoekerscentrum Lokeren *

Zaterdag 20 en zondag 21 augustus

Natuurpunt Waasland Noord

Ambachtelijk weekend Waasland.

Doorlopend demonstraties van oude ambachten en technieken zoals rietsnijden, zijdeschilderen, keramiekschilderen, calligrafie, geitenkaas maken, glasramen maken, ikonen schilderen, zeeldraaien, imker en mandenvlechten. Je kan er tevens pannekoeken eten en iets drinken. Zowel zaterdag als zondag telkens van 10 tot 18 uur in het Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2 te Meerdonk.

Zondag 21 augustus

CVN+ Ons Streven Geleide natuurwandeling Klei en Vallei

14u15 Durmeveer St.-Jozefstraat Tielrode (Temse) L

Woensdag 31 augustus

redactieraad 't groene waasland

artikels opsturen naar gilbert.cant@tiscali.be

Zondag 4 september

CVN Drie Beken

14u00 Hoek Pismolenstraat-Kerkstraat Bazel L/*

Molsbroek Lokeren

14u30 Bezoekerscentrum Lokeren *

Grote Geul Kieldrecht

14u00 kerk van Kieldrecht L

Zaterdag 10 - zondag 11 september

JNM Durmeland Nacht van het Zoogdier combi met JNM Land van Aalst

Zondag 11 september

CVN Fondatie

14u00 Oud Gemeentehuis Dries Sinaai L

JNM Durmeland Monumentendag

Zondag 18 september

CVN + Ons Streven Geleide natuurwandeling Bunt en Bos

14u15 Café In Den Bunt, Bunt Hamme L

CVN Cuesta-Sombeekse Meersen

14u00 Dries in Sombeke Waasmunster L

Zondag 25 september

CVN Stropers St.-Gillis-Waas

10u00 Kerkje van 't Kalf St.-Gillis-Waas

Natuurpunt Waasland Noord

Organiseert haar

2 de Familiefietszoektocht

“Op zoek naar het Spaans verleden” Stekene - Koewacht

Het traject brengt u langs de mooiste plekjes van deze streek. Historische relictten in het landschap verwijzen naar het Spaans verleden van deze streek. 25 km fietsen langs rustige landwegen, smalle wegeltjes en dijken. In de bijhorende brochure vindt u een gedetailleerde beschrijving van het traject, een reeks vragen die een aandachtige waarnemer kan oplossen en een fotozoektocht.

Tijdens deze fietszoektocht moet er ook gezocht worden naar enkele foto's, een aspect dat zeker de kinderen kan boeien. In een bijhorende brochure wordt het ganse parcours uitgebreid omschreven.

Periode : 15 juni tot 15 september

Inschrijvingsgeld :

3 € per deelnemingsformulier

Start- en eindpunt :

Parking aan viswinkel 'Hollandse Viscentrale' De Stropersstraat 65 Stekene.

Prijzen :

Mooie prijzen voor de betere deelnemers.

Periode : 15 juni tot 15 september

Prijzen : Voor de betere deelnemers voorzien we een reeks mooie prijzen.

Deelnemersbrochure kan je vanaf 1 juni bekomen op alle activiteiten van Natuurpunt Waasland Noord en op volgende adressen :

Fietshandel Janssens, Kerkstraat 135, Stekene
Vishandel 'Hollandse Viscentrale', De Stropersstraat 65, Stekene
De Klinge, Marcel Van Puymbroeck Tel 03 770 62 38
Stekene, Marc Bogaerts Tel. 03 779 89 31

Of downloaden van onze website:

www.natuurpunt.bino.be

Natuurhuis Panneweel : 10 jaar zondag 3 september 2005

Het begon allemaal in maart 1995 met de aankoop van de boerderij.

Het werd onze “stek” “Van hieruit konden wij natuur en landschap van onze eigen streek verzorgen, verbeteren, versterken, koesteren.

Aankoop en beheer van de terreinen, maar ook het uitbouwen van een maatschappelijk draagvlak waren onze belangrijkste opties.

Zijn wij hierin geslaagd, na tien jaar knokken? We menen van wel .

Dit moet gevierd worden....en wel op **zondag 3 september**.

Programma :

Tentoonstelling van archeologische vondsten uit de omgeving

(M.De Meireleir en H.De Bock)vanaf 15u

Boomgaardwandeling (Velt)

Een 60-tal oude fruitsoorten zijn een sieraad voor het natuurhuis vanaf 15u.

Inwandelen van het educatieve pad :

natuurverrijking in je buurt met kleine elementenvanaf 15

Twee wandelingen :

eentje van 6 km olv een gidsaanvang 15u

en een van 15 km (met kaart en beschrijving) vrije wandeling vanaf 14u

Biologische Breugheltafel : aperitief om 18.30u ;

Inschrijving door storting van 15 € op rekening 001-2662763-92 / vriendenkring panneweel / Krekeldijk 2 / Meerdonk, met vermelding: 'Breughel' (voor 25 augustus aub)

Inlichtingen bij Sylvain Lockefeet tel: 03 7755037 en bij Etienne Vandenhende tel 03 7752770.

PADDENOVERZETACTIES IN HET WAASLAND

vzw Durme helpt ook in 2005 padden de weg over!

Naar aloude traditie heeft vzw Durme ook in 2005 paddenoverzetacties georganiseerd. Vanaf eind februari tot en met begin april zorgen tientallen vrijwilligers ervoor dat de padden en andere amfibieën zonder onder een wiel terecht te komen in hun voortplantingsgebieden kunnen geraken.

Langs de Waasmunsterbaan in Lokeren, de Dijkstraat in Zele en Berlare en voor het eerst in de wijk Spoel in Lokeren werden dit jaar respectievelijk 2432, 1889 en 313 amfibieën gered! Ook in 2006 kunnen de padden en vzw Durme uw hulp gebruiken! Bent u geïnteresseerd? Ga dan eens langs op www.vzwdurme.be!

vzwdurme

knutselde de borden in elkaar en voorzag ze van bijbelse spreken, of wat dacht u van : "al ben ik maar een pad, rijd mij aub niet plat" "ik eet veel venijn, rijd mij aub niet fijn" en "de pad, een nuttig beest, dat banden vreest"? Ondergetekende verspreide briefjes in de wijk en bedelde om mankracht in de dorpsraad en in de 'Gezoarse Weetjes', het dorpskrantje. En zie, het wonder geschiedde : er kwamen 35 enthousiaste helpers van alle leeftijden, en er kwamen ook padden, tot voortplanting bereid, wie zou voor minder, in deze lentetijd...

1200 padden, 30 bruine kikkers en 25 alpenwatersalamanders kregen in de 12 dagen voor Pasen een zetje van ons, het aantal slachtoffertjes bleef zodoende beperkt.

We mogen dus wel van een succes spreken. We zijn iedere medewerker dankbaar om hun mededogen met deze kleine medeschepselen. En dat het initiatief zal worden herhaald, is vanzelfsprekend."

sprekend."

Raf Van Campenhout.

Paddenoverzetactie te Eksaarde

"Dit jaar hebben de buurtbewoners, gesteund door **Natuurpunt**, voor het eerst een amfibieënoverzetactie georganiseerd rond de voortplantingspoel 'Stoffels Put' naast het fietspad tussen GB en Weehaagstraat te Eksaarde. Immers, vorig voorjaar waren Langestraat en vooral Weehaagstraat bezaaid met paddenlijkjes, soms meer dan honderd per dag. We zijn er met goede moed aan begonnen. Filip zorgde voor toelating om borden te planten, Erik- de handyman- Noët

Alpenwatersalamander(mannetje)

Groendienst van Beveren organiseert paddenoverzet.

Bij de overzet in de woonwijk Bunderhof in Haadonk werden in totaal 430 amfibieën overgezet. Het grootste deel hiervan waren padden, daarnaast waren er enkele bruine kikkers, een groene kikker en een kleine watersalamander. Deze actie werd georganiseerd door de groendienst van Beveren, de basisscholen van Haadonk hielpen mee.

Bij de overzet in Kallo werden ongeveer 1500 diertjes. Buiten de zeldzamere rugstreeppad vonden we dezelfde soorten als in Haadonk. Deze grote overzet werd op poten gezet door Natuurpunt-WAL in samenwerking met de groendienst van Beveren. De gemeentescholen van Kallo en van Kieldrecht waren ook van de overzetpartij.

*Sarah Roggeman,
natuurdeskundige, groendienst Beveren*

VZW DURME VRAAGT AAN- DACHT VOOR 875 KNOT-

WILGEN IN E17/3 TE LOKEREN

Rijen knotwilgen zijn een typische randbeplanting langsheen weiden in het landelijk gebied van Lokeren. Door het regelmatig kappen van de takken vormt zich bovenaan de stam een grillig mooie bolvormige knot. In die knot en in de stam komen holten en kloven zodra een knotwilg 15-20 jaar wordt. Zo vormt zich daar een groeiplaats voor verschillende soorten planten en mossen, een geschikt milieu voor insecten en kleine zoogdieren en een ideale nestplaats van talrijke vogelsoorten.

De ecologische en landschappelijke waarde van knotbomen is algemeen erkend. Veel gemeentebesturen voorzien subsidies voor de aanplanting en de regelmatige onderhoudskapping. Zo geeft het stadsbestuur van Lokeren sinds 1998 een toelage van 4 euro per aangeplante boom en om de 4 jaar een toelage voor de onderhoudskap. Deze subsidie bedraagt 6,25 euro voor een knotwilg met een stamomtrek van minder dan 180 cm en 12,5 euro als de stamomtrek meer is dan 180 cm.

Verplanten op korte afstand is vlot mogelijk

Bij het uitvoeren van grote werken gebeurt het wel eens dat knotwilgen moeten verdwijnen. Dit deed zich voor bij de uitvoering van ruilverkaveling Eksaarde. Na jarenlang aandringen kon André Verstraeten van vzw Durme bekomen dat het ruilverkavelingscomité nabij het spoorwegpad de knotwilgen niet liet vernielen en afvoeren, maar ze liet verplanten naar een nabije groenstrook. Alle verplante knotwilgen groeiden nadien verder uit. Geen enkele is er verdroogd en deze ecologisch gerijpte elementen zetten ineens de natuurwaarde ongeveer 20 jaar vooruit tegenover een jonge aanplant. Dit is nu ter plaatse goed te zien. Het verplanten verliep vlot omdat knotwilgen een vrij beperkt wortelstel hebben. Na het kappen van de takken kon een graafmachine eenvoudig de knotwilgen opscheppen en vervoeren naar vooraf uitgegraven putten. De ervaring in de ruilverkaveling leerde dat de kostprijs van de verplanting ongeveer dezelfde is als van het vernielen, het uitgraven van de wortelstelen en het afvoeren, zolang de vervoersafstand beperkt is tot ongeveer 100 meter.

huidige knotwilgenparadijs
op de toekomstige industriegronden ??

Wat met 875 knotwilgen?

Van bij de planning van het Everslaarbos is vanuit vzw Durme aandacht gevraagd om ook op geschikte plaatsen de aanwezige ecologisch gerijpte knotwilgen te verplanten naar open stroken, zoals langsheen de randsloot tussen het Everslaarbos en de toekomstige industrie. Hiervoor ligt de verantwoordelijkheid ook bij de afdeling Bos en Groen. Nu de realisatie nadert, zijn er vanuit vzw Durme opnieuw een reeks contacten gelegd. Bij het stadsbestuur en de afdeling Bos en Groen is aangedrongen om op zijn minst eens navraag te doen bij de Vlaamse Landmaatschappij die de ruilverkaveling Eksaarde uitvoerde. Dit is tot hertoe niet gebeurd.

Naast het Everslaarbos zijn er in de planning van E17/3 ook nog vier "groene vingers" voorzien met een totale lengte van ruim 2 km. Dit zijn 15 meter brede groenstroken tussen de toekomstige bedrijven. Hiervoor is het stadsbestuur van Lokeren zelf volledig verantwoordelijk. Op de toekomstige industriegronden staan nu nog 875 knotwilgen, waarvan honderden nabij de voorziene "groene vingers". Deze staan dus uitstekend geplaatst om verplant te worden tegen de prijs van het vernielen en afvoeren. In een eerste reactie heeft de verantwoordelijke schepen van leefmilieu Mels dit voorstel al afgewezen en de milieuraad op een verkeerd spoor gezet. Er werd zelfs niet eens informatie opgevraagd over de gunstige

groenlachen

ervaringen in de ruilverkaveling, op het vlak van kostprijs en resultaat. Evenmin werd de kans overwogen om in de "groene vinger", tussen het Everslaarbos en de grote vijver nabij de E17, het voorziene wandel- en fietspad af te boorden met oude knotwilgen. Van dergelijke "dreefjes" rest te Lokeren alleen nog een relict in de Hulsdongenstraat.

Mits wat goede wil van het stadsbestuur kunnen de geplande "groene vingers" dus al direct ingericht worden met ecologisch gerijpte elementen. Deze allemaal vernielen en de kansen op verplanting niet ernstig overwegen zou de beplanting langsheen de randsloot en in de "groene vingers" tot een dubbele karikatuur herleiden. Ten eerste zou het stadsbestuur jonge, vingerdikke bomen inplanten en tegelijk enkele meter verder verplantbare ecologisch gerijpte knotwilgen, met een omtrek van 1 tot 2 meter, vernielen. Ten tweede zou het stadsbestuur de knotwilgen opruimen en tegelijk aan particulieren om de 4 jaar tot 12,5 euro subsidie geven om gelijkaardige beplanting in het buitengebied een onderhoudskap te bezorgen! Vzw Durme staat niet alleen achter de optie om een aanzienlijk deel van de oude knotwilgen te verplanten, ook de Cultuurraad van Lokeren heeft al voorgesteld aan het stadsbestuur om die verplantingen uit te voeren.

vzw Durme, 25.02.2005

SCHOOLKINDEREN VECHTEN VOOR HET BEHOUD VAN GEZONDE BOMEN.

Eind(?)balans.

In het vorig nummer van 't Groene Waasland kon u het opmerkelijke verhaal lezen over het behoud van een 90-tal bomen langsheen de Burgemeester A. Heymanstraat in Tielrode.

Hoe staan de zaken?

De gemeente Temse organiseerde toch nog een enquête niettegenstaande er een duidelijk signaal werd gegeven van de overgrote meer-

derheid van de buurtbewoners om de huidige situatie te behouden. Op het invulformulier kon men kiezen of men al dan niet hinder had van de straatbomen voor zijn of haar woning. De oplossing was: bij hinder rooien en vervangen door olmen met een smalle kroon, geen hinder behouden van de zilveresdoorns.

Uit de enquête bleek dat liefst 11(?) bewoners hinder (?) zouden ondervinden van de bestaande bomenrijen met als gevolg dat er 23 bomen moesten sneuvelen. Dit is wel verwonderlijk, wetende dat de Freinetschool 'De Kolibrie' 300 handtekeningen (= 300 gezinnen) verzamelde bij de eerder gevoerde petitieac-

tie, hoofdzakelijk getekend door de bewoners van de B.A.Heymanstraat.

Of er gelobbyd werd, laten we in het midden, maar het ruikt alleszins verdacht.

Ondertussen zijn de werken uitgevoerd en als men bekijkt waar de bomen werden omgezaagd, is de verwondering des te groter. 8 bomen weg op een plaats waar niet eens huizen staan (net als bij de eerste 6 voordien), 2 bomen weg waar mensen wonen, waarvan hun eigen beplanting zo hoog reikt als de verdwenen bomen, 8 bomen weg ter hoogte van het rusthuis (deze vrij jonge uniforme rij kende nochtans geen tegenhangers) en 6 bomen weg, daar waar de bewoners de petitie lijst hadden getekend.

Het blijft ook wraakroepend dat 'De Kolibrie' en Ons Streven vzw werden geweerd bij het overleg, ze waren de bewerkers van gans de discussie. Optimistisch bekeken is de magere troost, dat een groot deel van de bomen het (voorlopig?) hebben overleefd. En nu maar afwachten of het fietspad wordt hersteld.

Overzicht en balans

2003: 4 bomen worden onnodig geveld onder het mom dat het fietspad is beschadigd (ondertussen nog niet hersteld). De echte reden is dat een hoger gelegen villabewoner het zicht kwijt is op de Scheldevallei. Na de kapping komt deze villa te koop te staan. In de plaats komen 4 nieuwe exemplaren, dezelfde soort, maar een kleinere variëteit.

2004: 11 bomen, verspreid over gans de baan, moeten sneuvelen, omdat ze blijkbaar het fietspad opkrikken.

Ook deze worden vervangen door een kleinere variëteit.

2005: 29 bomen worden afgezaagd en 6 bomen, aangeplant in 2003 en 2004, probeert men elders te herplanten (succes?)

Balans: totaal: 92 bomen

Tussen 2003 en 2005 : 54 bomen geveld, 15 nieuwe herplant, waarvan er 6 terug weg moesten. Deze manier van werken is zeker geen voorbeeld van een duurzaam beleid. Jammer voor de bomen en jammer van ons gemeen-

schapsgeld.

Hoe is de situatie op B.A.Heymanstraat in Tielrode?

De B.A.Heymanstraat verbindt Temse (met o.a. de Scheldebrug) met het belangrijk kruispunt Duivenhoek (Elversele), dat daar verder opsplijt naar Dendermonde (+ Hamme), Waasmunster en Sint-Niklaas (aansluiting E17), een druk bereden weg dus.

De inrichting (profiel) van deze baan is als volgt:

Berm, fietspad, boom- en parkingstrook, auto-weg, boom- en parkingstrook, fietspad, voetpad

Om de snelheid af te remmen is het raadzaam de weg visueel te versmallen. Dit lukt uitstekend door het aanleggen van bomenrijen, die tevens voor een noodzakelijke bufferzone zorgen tussen het auto- en fietsverkeer.

Zo worden onverantwoorde inhaalmanoeuvres vermeden.

De beschikbare ruimte leent zich ook tot het kiezen van een hoogopschietende boomsoort, een esthetisch verantwoorde keuze en tevens een noodzaak om het hoge vrachtverkeer te laten passeren zonder takken af te rijden met verminkte bomen als gevolg.

Kiezen voor een soort die zuilvormig groeit is zeker af te raden. Ervaringen hiermee leren ons dat deze toch vrij breed uitgroeien, terwijl de voorziene stroken om de B.A.Heymanstraat te smal zijn (ca. 1,80 m). Bovendien zal men ook deze soort moeten opsnoeien, omdat anders, vanaf de opritten van de huizen, het zicht op de autobaan sterk zal gehinderd worden. Door ze dan weer op te snoeien, zullen ook deze bomen de hoogte inschieten en komen we uiteindelijk terug bij de huidige problematiek.

Het vooropgestelde doel van 20 jaar gelden om een bomenlaan met volwassen bomen te creëren was nagenoeg bereikt en dan beslist men om alles te rooien en opnieuw te beginnen en dit op vraag van een paar enkelingen. Zo blijft het werk in de wereld, hé!

Ons Streven vzw

groenlachen

WAANZIN TEN TOP!

Het enige lichtpuntje in de bomenhistorie van de B.A.Heymanstraat in Tielrode (zie ook elders in dit nummer), is dat 6, van de vorig jaar aangeplante bomen, werden gerecupe-reerd.

De (groene) grap is echter, dat deze 6 zilveresdorens werden herplant in dezelfde straat, daar waar een paar weken geleden 6 gezonde en jonge bomen van dezelfde soort werden gevelde.

De waanzin van deze historie wordt hier echt wel ten top gedreven.

Ons Streven vzw

SCHOENEN TORFS ACTIE

Op zaterdag 26 maart vond er een Natuurpunt-actie plaats in dertig schoenen Torfs winkels.

Ook in het koopcentrum Waasland was een stand geplaatst. Medewerkers van Natuurpunt namen de oude schoenen in ontvangst en deelden kortingsbonnen uit, 10% vermindering bij aankoop van een paar nieuwe schoenen. Wij konden er ook enkele nieuwe leden wer-ven. De opbrengst voor Natuurpunt van de Schoenen Torfs winkel in het koopcentrum Waasland gaat integraal naar ons reservaat "De Moervaartmeersen in Sinaai".

Dus ben je nog geen lid van natuurpunt: regel dan gauw je lidmaatschap. Als lid van Natuurpunt steeds 10% korting met een paar oude schoenen in ruil. De actie zelf zal nog worden herhaald.

Natuurpunt en schoenen Torfs werken al 7 jaar samen aan het Natuurbehoud in Vlaanderen. Deze actie heeft dit jaar al 11 ton oude schoenen uit de afvalberg gehouden. De schoenen worden verkocht aan een recyclagebedrijf. De regiozender Kanaal 3 heeft er ook in zijn mediaprogramma aandacht aan besteed.

natuurpunt
waasland noord

Op de foto: medewerker

Eddy De Thaeij met Staf Lerno en een nieuw lid.

Staf Lerno, Voorzitter Natuurpunt Zuid Waasland.

NIEUW NATUURWANDELPAD IN TIELRODE - DE ROOMACKERROUTE

Toerisme Oost-Vlaanderen heeft haar aanbod aan wandelroutes weerom uitgebreid. In samenwerking met Toerisme Temse en de Milieuwerkgroep Ons Streven vzw werd een volledig nieuw wandelpad in kaart gezet langs de voornaamste bezienswaardigheden in Tielrode. Het resultaat is een mooie, praktische en handige wandelbrochure met fraaie foto's, een overzichtelijk en duidelijk plan en een korte omschrijving van de bezienswaardigheden. De brochure is verkrijgbaar in alle toeristische info-kantoren en V.V.V.kantoren.

De bewegwijzerde route wordt tijdens het Schelde-weekend van **11 en 12 juni** officieel voorgesteld en ingewandeld.

De Milieuwerkgroep Ons Streven heeft het Peterschap aanvaard over deze wandelroute. Tijdens de Roomackerroute kan je genieten van de Durme- en Scheldevallei en het asymmetrisch landschap van de Wase Cuesta met zijn steile helling. Miljoenen jaren geleden heeft de zee tijdens de transgressie- en regressieperioden een kleilaag van 30 meter

dik afgezet. De Romeinen begonnen in Tielrode vrij vlug een kleinschalige productie van tegels en dakpannen. Later werd de klei massaal ontgonnen en ontstonden na de ontginningen diverse kleiputten, die later uitgegroeid zijn tot een prachtig stukje natuur zoals het Provinciaal Domein Roomacker.

De samenvloeiing van de Durme in de Schelde heeft deze streek sterk beïnvloed. Hier is een zeldzaam zoetwatergetijdengebied met unieke slikken en schorren, uitgestrekte rietvelden met een prachtige fauna en flora. De blauwborst en de kleine karekiet komen broeden en een zeer grote populatie van de wintertaling komt langs de twee rivieren overwinteren. In het voorjaar spreidt de dotterbloem een eigeel tapijt uit in de schorren.

De wandelroute loopt langs vele pittoreske voetwegels, die Tielrode nog rijk is.

Het volledig traject is ongeveer 9 km en een verkorte versie is ongeveer 6,9 km.

Een tip voor een aangename weekendactiviteit of een zomerse avond.

Ons Streven vzw

NATUUR EN LANDSCHAP OP DE SCHOP IN DE RUILVERKAVELING SINT-GILLIS-VRASENE

natuur in het gedrang

De ruilverkavelingprojecten van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM)) beogen vandaag meer dan een eenvoudige perseelshergoeping. Zij zorgen voor een herstructurering van het landbouwgebied passend in een multifunctionele inrichting van het buitengebied.

Dit heeft meer aaneengesloten en makkelijker bereikbare kavels voor gevolg.

Het verleden leerde echter dat dit gepaard ging met een groot landschappelijk verlies. De huidige ruilverkavelingprojecten willen meer rekening houden met de landschappelijke waarden van het gebied. De vraag is echter: is dat ook zo?

Op zondag 17 april 2005 maakten de leden van de beheerraad van ABLLOvzw een wandeling in het ruilverkavelingsgebied te Sint-Gillis-Waas en Vrasene en deden een aantal trieste vaststellingen.

1. Toegangswegen, op en afritten van akkers.

In de heroriëntering van de percelen wordt er voor gezorgd dat iedere landbouwer via een landweg of andere invalsweg bij zijn landgoed kan geraken. Het valt echter op dat bepaalde landbouwers het nodig achten om bijkomende ingangen te creëren. Op een aantal plaatsen kan dat ertoe leiden, dat infrastructuur die bedoeld werd voor recreatief gebruik, ook voor landbouwverkeer zal worden gebruikt.

2. Vlasrootputten van weleer.

In het RVK-gebied komen een groot aantal oude vlasrootputten voor. Ze hebben een grote landschappelijke en cultuurhistorische waarde. In het ruilverkavelingsproject is ernaar gestreefd om enkele van deze putten te bewaren. Er is echter geen enkele vorm van bufferzone voorzien bij de ruilverkavelingwerken. We zien nu al dat de landbouwers als gevolg hiervan bijna tot in de verlandingsvegetaties in de put ploegen. De wilgen worden in de vlasrootputten gedruwd en meststoffen en pesticiden vloeien direct in het water. ABLLOvzw vraagt dat op deze plaatsen zeker nog een bufferzone wordt gecreëerd. Zoniet is het bewaren van deze plassen helemaal zinloos.

natuur in het gedrang

Trouwens, ook voor het beheer van deze bewaarde kleine landschappelijke elementen, door de aangesproken verenigingen, is een bufferstrook strikt noodzakelijk. Er is nu geen enkele toegang voorzien tot die plassen om het natuurbeheer te kunnen voeren.

3. Wandel- en ruiterspaden.

In het kader van het ruilverkavelingproject werd een kilometers lang wandel- en ruiterspad ingericht. Om het pad af te scheiden van de omliggende kavels werden palen en draad geplaatst. Op talrijke plaatsen stelden we vernielingen vast. Draden zijn losgerukt, op verschillende plaatsen is deze begrenzing door (ploeg)werkzaamheden op het land beschadigd. Paaltjes geplaatst om auto's en tractoren te weren worden gewoon verwijderd.

Ook hier was het beter landbouwers te verplichten om een strook langs de draden braak te laten liggen. Om echter een grotere landschappelijke waarde en biodiversiteit te krijgen zouden kleine landschapselementen zoals een haag of knotwilgen beter zijn geweest, dan deze kwetsbare palen en bedrading, die ook voortdurend jaarlijks onderhoud zullen vragen. Ook is permanente controle van de recreatieve infrastructuur strikt noodzakelijk.

4. Schade door gemotoriseerde voertuigen.

Over de Vrasenebeek werd door de VLM een dure brug gebouwd voor wandelaars. De inrichting van deze brug laat echter toe dat gemotoriseerde voertuigen, alhoewel ze niet toegelaten zijn, met groot gemak en grote snelheid over de brug kunnen razen, met alle gevolgen van dien voor de wandelaar. Het is er onveilig en de wandelweg is herschapen in onbegaanbare moddersporen. We werden er zelf het slachtoffer van. Er zijn dringend obstakels (een horizontaal geplaatste metalen plank b.v.) nodig bij de brug om moto's en dergelijke te stoppen en er zijn nu al grondige herstellingen nodig aan de beschadigde wegeninfrastructuur.

natuur in het gedrang

5. Pesticidengebruik

Binnen het ruilverkavelingsgebied maken landbouwers onwaarschijnlijk overmatig gebruik van pesticiden. Alhoewel het bijvoorbeeld verboden is om de beekoevers te behandelen wordt dit nog veelvuldig gedaan. Ook de bermen van het wandelpad en van de ruiterpaden worden mee besproeid. Dit doet sterk afbreuk aan de belevingswaarde van het landschap en legt een zware hypotheek op een natuurvriendelijk wegbermonderhoud. Ook hier is dringend een optreden nodig van de overheden noodzakelijk. Verbaliseren is echt noodzakelijk. Bovendien is ook het ontbreken van bufferstroken hier mee verantwoordelijk voor.

6. Illegaal kappen van bomen en struiken.

Bomen en struiken die hier en daar bij de ruilverkavelingswerken gespaard werden, in kleine landschappelijke elementen en mee het landschap inkleden worden, nog voor de RVK helemaal is afgesloten nu al door de nieuwe eigenaars ('s zondags) gerooid en opgeruimd. Onwaarschijnlijk hoe dit allemaal straffeloos kan gebeuren onder de ogen van de ruilverkavelaars. De VLM is immers nog op tal van plaatsen in het RVKblok actief.

7. Besluit en oproep

Alhoewel deze ruilverkaveling Sint-Gillis Waas nog vrij recent is en nog niet helemaal is afgevoerd, is er reeds nu heel wat schade aangericht zowel door de gebruikers, landbouwers als de bezoekers van dit landschap. Controle door politie ontbreekt en er werd tot nu toe niet ingegrepen door de overheden.

De landschappelijke meerwaarden die men gepoogd heeft te realiseren blijft echter nog ondermaats en is niet te vergelijken met de landschappelijke waarde van weleer toen het gebied rijk was aan kleine landschapselementen. Het geheel geeft op het ogenblik een trieste aanblik die zelfs binnen enkele jaren niet kan verbeteren, als er niet drastisch wordt ingegrepen en bijgestuurd zowel wat inrichting betreft (bufferstroken !) als wat toezicht betreft.

natuur in het gedrang

ABLLOvzw is dan ook erg sceptisch wanneer we vernemen dat het beheer van landschapselementen in handen zal gegeven worden van een aantal lokale verenigingen. Als daar geen betere, deskundige opvolging gebeurt, toezicht ontbreekt en niet wordt geverbaliseerd, dan wordt ook dat natuurbeheer en landschapszorg een maat voor niks. Na de erg negatieve uitspraken van het gemeentebestuur van Sint-Gillis Waas over het toekomstige lot van de door de VLM aangeplante elzenkanten langs de grachten met natuurprofiel, verwacht ABLLOvzw ook van die kant niet veel goeds.

Het is aan de Vlaamse Landmaatschappij en de minister om een formule te zoeken waarin waarborgen staan voor het toekomstige beheer van de ruilverkavelde landschappen, als ze na de werken worden achtergelaten door de Vlaamse Landmaatschappij en worden toebedeeld aan de andere openbare besturen.

Het gemeentebestuur van Sint-Gillis Waas zegt bovendien voortdurend zelf, niet opgewassen te zijn tegen deze nieuwe beheerstaken en besteedt daarom die job uit aan lokale verenigingen en aan de boeren zelf. In dit dossier is door ABLLOvzw aangetoond waartoe dit leiden zal ...

ABLLOvzw vraagt aan alle betrokken overheden om snel en drastisch in te grijpen. Indien er niets verandert, is deze RVK toch helaas opnieuw een maat voor niks en weten we eens te meer dat het verweven van landbouw met natuur, dode letter blijft. ABLLOvzw zal zich in dat geval -zoals in het verleden- met vernieuwde kracht tegen toekomstige ingrepen van de Vlaamse Landmaatschappij in het Waasland gaan verzetten. De geplande ruilverkavelingen in Stekene en Beveren zullen dan het doelwit worden van onze acties... .

Meer fotomateriaal is beschikbaar op <http://www.abllo.be>

ABLLOvzw, 17 april 2005

ABLLO 35 JAAR JONG – OPROEP TOT VRIJWILLIGERS

ABLLO vzw viert dit jaar haar 35-jarig bestaan. Een mijlpaal in de bestaansgeschiedenis van een vereniging. Want 25 jaar halen vele verenigingen, maar 35 jaar is al wat anders. Het wijst erop dat ABLLO een vereniging is met een stevige structuur en geschraagd door mensen die een volgehouden inspanning leveren voor het leefmilieu in onze regio.

Op zondag 17 april maakten een aantal beheerraadsleden (zie foto, v.l.n.r.: Sylvain Lockefeet, Jan D'hollander, Gilbert Cant, Jenny De Laet, Willy Van Overloop en Erik Rombaut) een wandeling in het ruilverkavelingsgebied Sint-Gillis-Waas-Vrasene en deden daarbij een aantal trieste vaststellingen. Daarover leest u op een andere plaats meer.

Over hoogtepunten in de werking gaan we hier niet uitweiden, dat komt later op het jaar nog wel aan bod. Wel staan we even stil bij de jongste belangrijke stap die gezet is in de vereniging, nl. het aanwerven van een deeltijdse werkracht om de werking te ondersteunen.

Jenny De Laet, op de foto tussen voorzitter Willy Van Overloop (l.) en secretaris Erik Rombaut (r.), werkt sinds 1 juli 2004 parttime voor ABLLO vzw. De vereniging maakte gebruik van een overgangs-subsidieregeling en sprak daarvoor de eigen middelen aan. Sinds 1 januari 2005 is Jenny De Laet nu tewerkgesteld in het kader van het decreet ter subsidiëring van milieuverenigingen.

Het is een grote stap in de werking van de vereniging. Niet alleen brengt dit een aantal sociale verplichtingen met zich mee die financiële gevolgen hebben, maar bovenal geeft dit de mogelijkheid om het secretariaat, dat 35 jaar op vrijwillige basis gevoerd werd, te ontlasten zodat meer inhoudelijke werking mogelijk wordt.

O p r o e p .

Basis van die inhoudelijke werking van ABLLO blijft het vrijwilligerswerk, dat nu meer kansen zal krijgen door deze professionele ondersteuning. Bij deze gelegenheid doen wij een warme doch dringende oproep tot de lezers van het Groene Waasland: je bent geïnteresseerd aan leefmilieu, natuur, landschap, mobiliteit en/of infrastructuur? Meld je dan aan bij ABLLO en kom eens naar een vergadering (in principe elke eerste dinsdag van de maand). Als vrijwillige medewerker zal je er snel een vriendenkring maken en je kunnen inzetten voor ons aller leefomgeving. Wil je enkel projectmatig meewerken: dat kan.

Wil je een meer langdurige medewerking verlenen en lid worden van de beheerraad: dat kan ook én je bent van harte welkom.

Contact:

ABLLO vzw, Postbus 7, 9100 Sint-Niklaas.

Secretariaat:

**Erik Rombaut, tel. 03 770 71 47
erik.rombaut@scarlet.be**

A.B.L.L.O. vzw

Actiecomité ter Beveiliging van
het Leefmilieu op de Linkeroever
en in het Waasland:
Postbus 7, 9100 Sint-Niklaas
Secr. Erik Rombaut,
Stationsstraat 126,
9170 Sint-Gillis-Waas.
© + fax 03/770 71 47
E-mail : erik.rombaut@scarlet.be

ONS STREVEN vzw

Milieugroep Tielrode :
B. Heymanstraat 92,
9140 Tielrode.
©03/771 20 92 of 03/711 04 43
www.onsstreven.be

GROENKOMITEE vzw

Groenstraat 2,
9170 Sint-Pauwels.
©03/779 94 57 (J. van de
Voorde)

W.I.L.G. Wij ijveren voor een
Leefbare Gemeente Sint-Gillis-
Waas: Quintelier Marcel
Doornstraat 49,
9170 Sint-Gillis-Waas
©03/770 79 67.

DE RAAKLIJN

Vereniging voor kwaliteit van
de leefomgeving te Belsele:
F. De Beleyr,
Kleemstraat 89,
9111 Belsele.
©03/722.07.62.

RING-COMITÉ (= Actiecomité

Neen aan de Grote Ring)
Gilbert Cant,
Perstraat 88,
9120 Haasdonk
© 03/775.19.31
E-mail : gilbert.cant@tiscali.be

**Vriendenkring NATUUR-
HUIS PANNEWEEL**

Paul Maris,
Zandstraat 146,
9120 Haasdonk
© 03/755 15.85

DURME vzw

► **Afdeling Lokeren-Sinaai -
Moerbeke:** Bezoekerscentrum,
Molsbergenstraat,
9160 Lokeren
© + fax 09/348 30 20.
E-mail info@vzwdurme.be
http://www.vzwdurme.be

► **Afdeling Waasmunster -
Elversele:**

Freddy Waeterschoot
Smoorstraat 5,
9250 Waasmunster.
© 052/461145

► **Afdeling Zele - Berlare -
Wichelen :**

Jan Maertens,
Dijkstraat 182,
9240 Zele,
tel. 052 / 45 31 41

► **Afdeling Hamme -
Grembergen :**

Frans Van Havermaet,
Rijbunder 1,
9220 Hamme,
Tel. 052/471893

► **Afdeling Klein Sinaai:**

Eric Claes,
Kloosterstraat 20
9190 Stekene.
©09/346.93.02.

NATUURPUNT► **Waasland NOORD**

Jan Dhollander,
Bergstraat 25,
9170 De Klinge
© 03/770.64.26
E-mail : jan.dhollander1@tele-
net.be

► **Zuid-Waasland**

Liliane Verbeke,
Cauwerburg 15
9140 Temse,
© 03/771.17.43

ECOTEST

Milieuvereniging gemeente
Temse:

Negenoostraat 3,
9140 Steendorp
© 03/774 22 57

WASE IMKERSBOND :

Willy Devriese,
Drie Lindekens 48,
9120 Beveren
© 03/755 15 65
devriese.willy@skynet.be

V.E.L.T.

Vereniging voor Ecologische
Leef- en Teeltwijze:
Herrijgers Guy
De Cauwerstraat 57,
9100 Sint-Niklaas
guy.herrijgers@scarlet.be

J.N.M. Jeugdbond voor Natuur-
studie en Milieu-bescherming

► **afd. Waasland**

Brecht De Meulenaer,
Beukenhof 16, Nieuwkerken
brecht.de.meulenaer@pando-
ra.be
www.jnm.be/waasland

► **afd. Durmeland,** Joris Buyl;
Groenstraat 83, 9160 Lokeren
tel 09/348 84 39
janbuyl@scarlet.be

**VOGELBESCHERMING
VLAANDEREN afd. WAAS-
LAND** Jan Rodts, Sint-
Niklaas. ©02/521 28 50

HOF TER SAKSEN

Arboretum & groendienst
©03/775 28 51 Haasdonkbaan
101 , 9120 Beveren

HORTUS TER SAKSEN vzw

August De Boeckstraat 17, 9120
Beveren. ©03/755.23.26

C.V.N. Centrum voor natuurbe-
schermingseducatie -regio Waas
D. De Roose,
Schauselhoekstraat 18,
9140 Temse, ©03/771.49.24

**'T GROENE
WAASLAND**

Hoofredactie Dirk Hylebos - Fortenstraat 99
9250 Waasmunster - 052/46 30 51
Boekhouding Maarten Geeraerts - buitenstraat 68
9170 Sint-Gillis tel 03/234 08 13
rek. nr. 000-1709871-52

Vormgeving en coördinatie :

Apple Maria Van de Vyver & Gilbert Cant 03/775 19 31 Apple

e-mail : gilbert.cant@tiscali.be

Abonnement 5 EURO Oplage 1200 exemplaren

*'t groene waasland verschijnt in januari,
maart, mei, september en november.*

Wie een abonnement wenst op dit tweemaandelijks tijdschrift *'t groene waasland* kan dit
* door **5 EURO** over te schrijven naar *'t groene waasland* op het nr **000-1709871-52**
met vermelding abonnement *'t groene waasland* en is dan tevens lid van de regionale
vzw ABLLO.

*of via een contactadres van één of andere vereniging, die U vindt op de vorige bladzijde.

Inhoud

- 2 ...Woordje hoofdredacteurDirk Hylebos
- 3 ...Natuur Grote Geule bedreigd.Natuurpunt Waasland Noord
- 4 ...Kansen voor akkervogels in ruilverkaveling St-Gillis.Natuurpunt Waasland Noord
- 5 ...Vroeger en nu.
- 6 ...De effecten van fossiele brandstoffen: globl dimming en global warming. ...ABLLO vzw
- 12 Harmonnisch park- en groenbeheer.Ons Streven vzw
- 20 Paddenoverzetacties in het Waasland.Sarah Roggeman
- 21 Vzw Durme vraagt aandacht voor 875 knotwilgen in E17/3 Lokeren.Vzw Durme
- 22 Schoolkinderen vechten voor het behoud van gezonde bomen.Ons Streven vzw
- 24 Waanzin ten top!Ons Streven vzw
- 24 Schoenen torfs actie.Natuurpunt Waasland Noord
- 25 Nieuw natuurwandelpad in Tielrode - De Roomackerroute.Ons Streven vzw
- 26 Natuur en landschap op de schop in de ruilverkaveling St.-Gillis - Vrasene. ...ABLLO vzw
- 30 ABLLO 35 jaar jong - oproep tot vrijwilligers.ABLLO vzw

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift, 25° jaargang - nr 2; maart 2005 - nr 139
verantwoordelijke uitgever : Willy Van Overloop, Eikenlaan 13, 9111 Belsele

REDACTIE : Liliane Verbeke (foto's), Guy
Herrijgers, Tonny Temmerman, Katy Beke, Jenny
De Laet, Willy Devriese, Jef Verspecht, Romain
Van Puyvelde, Dirk Hylebos, Gilbert Cant (foto's).

Alle teksten voor het volgend nummer moeten binnen
zijn **vòòr** 20 augustus 2005 op het Email-adres :
gilbert.cant@tiscali.be of schriftelijk bij
Gilbert Cant, Perstraat 88, 9120 Haasdonk